

Lijst beschermde soorten Omgevingswet

Lijst beschermde soorten

Omgevingswet

Datum uitgave: 14 februari 2024

Auteur: Sander Hunink

Kwaliteitscontrole: Josine de Jongh

Productie: NatuurInclusief
Adres: Korenbree 23A
7271 LH Borculo
Tel.: +31 (0)545 723032
Mail: info@natuurinclusief.nl
Web: www.natuurinclusief.nl

Disclaimer: Gebaseerd op de officiële teksten van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, de wettekst Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, de Omgevingsregeling en de Omgevingsverordeningen en beleidsregels van provincies, geldig op de datum van deze uitgave. Te gebruiken in combinatie met de stroomschema's en de toelichting stroomschema's soortenbescherming Ow van NatuurInclusief. Aan deze lijst kunnen geen rechten worden ontleend.

NatuurInclusief is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van NatuurInclusief.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/ of openbaar worden gemaakt d.m.v. fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en NatuurInclusief, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

EUROPEES BESCHERMDE DIERSOORTEN EN PLANTENSOORTEN

Zie voor toelichting totstandkoming lijst stb-2021-22 Aanvullingsbesluit Natuur, blz. 127

Beschermde soorten conform art 11.37 Bal:

Vogelrichtlijn

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn (ca. 700)

Beschermde soorten conform art 11.46, lid 1, onder a en e, Bal:

Van nature in Nederland voorkomende soorten van de Habitatrichtlijn, bijlage IV (inclusief Verdrag van Bern, Bijlage I en II voor zover van toepassing)

Zoogdieren

(Algemeen)

Bever

Hamster

Hazelmuis

Lynx

Noordse woelmuis

Otter

Wolf

Wilde kat

(Vleermuizen)

Bechsteins vleermuis

Bosvleermuis

Brandts vleermuis

Franjestaart

Gewone baardvleermuis

Gewone dwergvleermuis

Gewone grootoorvleermuis

Grijze grootoorvleermuis

Grote hoefijzerneus

Grote rosse vleermuis

Ingekorven vleermuis

Kleine dwergvleermuis

Kleine hoefijzerneus

Laatvlieger

Meervleermuis

Mopsvleermuis

Noordse vleermuis

Rosse vleermuis

Ruige dwergvleermuis

Tweekleurige vleermuis

Vale vleermuis

Watervleermuis

(Walvisachtigen)

Bruinvis

Bultrug

Dwergpotvis

Dwergvinvis

Gestreepte dolfijn

Gewone dolfijn

Gewone spitsdolfijn

Gewone vinvis

Griend

Grijze dolfijn

Hille (Butskop)

Kleine zwaardwalvis

Narwal

Noordse vinvis

Orca

Potvis

Spitsdolfijn van Gray

Tuimelaar

Witflankdolfijn

Witsnuitdolfijn

Witte dolfijn

Amfibieën

Boomkikker

Geelbuikvuurpad

Heikikker

Kamsalamander

Knoflookpad

Poelkikker

Rugstreeppad

Vroedmeesterpad

Reptielen

Gladde slang
Muurhagedis
Zandhagedis

(Schildpadden)

Dikkopschildpad
Kemps' zeeschildpad
Lederschildpad
Soepschildpad

Vissen

Noordzeehouting
Europese steur

Insecten

(Vlinders)

Apollovlinder
Boszandoog
Donker pimperlblauwtje
Grote vuurvlinder
Pimperlblauwtje
Teunisbloempijlstaart
Tijmblauwtje
Zilverstreephooibeestje

(Libellen)

Bronlibel
Gaffellibel
Gevlekte witsnuitlibel
Groene glazenmaker
Noordse winterjuffer
Oostelijke witsnuitlibel
Rivierrombout
Sierlijke witsnuitlibel

(Kevers)

Brede geelrandwaterroofkever
Gestreepte waterroofkever
Heldenbok
Juchtleerkever
Vermiljoenkever

Weekdieren

Bataafse stroommossel
Platte schijfhoren

Planten

Drijvende waterweegbree
Groenknolorchis

(vervolg planten)

Kruipend moerasscherm
Zomerschroeforchis

(uitsluitend) Verdrag van Bern, bijlage I

Planten

Geel schorpioenmos
Kleine vlotvaren
Liggende raket
Tonghaarmuts

(uitsluitend) Verdrag van Bern, bijlage II

Zeezoogdieren

Walrus

Insecten

(Libellen)

Mercurwaterjuffer

(Vlinders)

Moerasparelmoervlinder

(Haften)

Oeveraas

(uitsluitend) Verdrag van Bonn, bijlage I

Monarchvlinder

> opm. De Monarchvlinder staat niet in Bijlage I van de Conventie van Bonn, wel in Bijlage II. De soort is dus niet beschermd volgens de Ow.

Toelichting totstandkoming lijst: stb-2021-22 Aanvullingsbesluit Natuur, blz. 127 mbt Hrl-soorten

"De habitatrichtlijn voorziet buiten de speciale bescherming van habitats en soorten in Natura 2000-gebieden, ook in een algemeen toepasselijk strikt beschermingsregime voor in hun voortbestaan bedreigde dier- en plantensoorten van communautair belang. Lidstaten zijn ingevolge de artikelen 12 en 13 van de richtlijn gehouden om de nodige maatregelen te treffen voor de instelling van een systeem van strikte bescherming voor deze soorten in hun verspreidingsgebied, waarbij een aantal strikte verboden moeten worden ingesteld. Het gaat hier om diersoorten en plantensoorten die zijn opgesomd in bijlage IV bij de richtlijn. [...] Het beschermingsregime van de artikelen 12 e.v. van de habitatrichtlijn is voor Nederland alleen relevant voor zover het gaat om dieren en planten waarvoor delen van Nederland zijn aan te merken als natuurlijk verspreidingsgebied. Een uitzondering geldt, zoals hiervoor is aangegeven, voor het verbod op het verhandelen; dat heeft betrekking op alle soorten, vermeld in bijlage IV bij de richtlijn. Het natuurlijke verspreidingsgebied is het gebied waarin de betrokken soort van nature voorkomt. Het natuurlijke verspreidingsgebied kan in de loop der tijd aan verandering onderhevig zijn, doordat dier- en plantensoorten zichzelf verspreiden of worden geïntroduceerd. Het grootste gedeelte van de in de bijlagen I en II bij het verdrag van Bern opgenomen dier- en plantensoorten komt ook voor op de lijst van soorten van bijlage IV bij de habitatrichtlijn. Zeven soorten worden echter niet in bijlage IV genoemd, waaronder de mercurwaterjuffer, de liggende raket en de tonghaarmuts. Op de monarchvlinder na vallen alle soorten die worden beschermd op grond van het verdrag van Bonn onder het beschermingsregime van de habitatrichtlijn en het verdrag van Bern."

ANDERE BESCHERMDE DIER- EN PLANTENSOORTEN

Bijlage IX, behorende bij artikel 11.54 Besluit activiteiten leefomgeving

Zie tevens voor toelichting totstandkoming lijst stb-2021-22 Aanvullingsbesluit Natuur, blz. 131 en kst-33348-

9 Nota nav Verslag, blz. 78-81, antwoord 162, 163, 166 en 169 Wet natuurbescherming

A. Soorten zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers als bedoeld in artikel 11.54, eerste lid, onder a

Zoogdieren

Aardmuis
Boommarter
Bosmuis
Bunzing
Damhert
Das
Dwergmuis
Dwergspitsmuis
Edelhert
Eekhoorn
Egel
Eikelmuis
Gewone bosspitsmuis
Gewone zeehond
Grote bosmuis
Grijze zeehond
Haas
Hermelijn
Huisspitsmuis
Konijn
Molmuis
Ondergrondse woelmuis
Ree
Rosse woelmuis
Steenmarter
Tweekleurige bosspitsmuis
Veldmuis
Veldspitsmuis
Vos
Waterspitsmuis
Wezel
Wild zwijn
Woelrat

Amfibieën

Alpenwatersalamander
Bruine kikker
Gewone pad
Kleine watersalamander
Meerkikker
Middelste groene kikker
Vinpootsalamander
Vuursalamander

Reptielen

Adder
Hazelworm
Levendbarende hagedis
Ringslang

Vissen

Beekdonderpad
Beekprik
Elrits
Gestippelde alver
Grote modderkruiper
Kwabaal

Kreeftachtigen

Europese rivierkreeft

Dagvlinders

Aardbeivlinder
Bosparemoervlinder
Bruin dikkopje
Bruine eikenpage
Duinparemoervlinder
Gentiaanblauwtje
Grote paremoervlinder
Grote vos
Grote weerschijnvlinder
Iepenpage
Kleine heivlinder
Kleine ijsvogelvlinder
Kommavlinder
Sleedoorpage
Spiegeldikkopje
Veenbesblauwtje
Veenbesparemoervlinder
Veenhooibeestje
Veldparemoervlinder
Zilveren maan

Libellen

Beekrombout
Bosbeekjuffer
Donkere waterjuffer
Gevlekte glanslibel

(vervolg Libellen)

Gewone bronlibel
Hoogveenglanslibel
Kempense heidelibel
Speerwaterjuffer

Kevers

Vliegend hert

B. Soorten vaatplanten als bedoeld in artikel 11.54, eerste lid, onder

C

Akkerboterbloem
Akkerdoornzaad
Akkerogentroost
Beklierde ogentroost
Berggamander
Bergnactorchis
Blaasvaren
Blauw guichelheil
Bokkenorchis
Bosboterbloem
Bosdravik
Brave hendrik
Brede wolfsmelk
Breed wollegras
Bruinrode wespenorchis
Dennenorchis
Dreps
Echte gamander
Fanjegentiaan
Geelgroene wespenorchis
Geplooid vrouwenmantel
Getande veldsla
Gevlekt zonneroosje
Glad biggenkruid
Gladde zegge
Groene nachtorchis
Groensteel
Groot spiegelklokje
Grote bosaardbei
Grote leeuwenklauw
Honingorchis
Kalkboterbloem
Kalketrip
Kartuizer anjer
Karwijselie
Kleine ereprijs
Kleine Schorseneer
Kleine wolfsmelk
Kluwenklokje
Knollathyrus
Knolspirea

(vervolg Onderdeel B: Planten)

Korensla
Kranskarwij
Kruiptijm
Lange zonedauw
Liggende ereprijs
Moerasgamander
Muurbloem
Naakte lathyrus
Naaldenkervel
Pijlscheefkelk
Roggelelie
Rood peperboompje
Rozenkransje
Ruw parelzaad
Scherpkruid
Schubvaren
Schubzegge
Smalle raai
Spits havikskruid
Steenbraam
Stijve wolfsmelk
Stofzaad
Tengere distel
Tengere veldmuur
Trosgamander
Veenbloembies
Vliegenorchis
Vroege ereprijs
Wilde averuit
Wilde ridderspoor
Wilde weit
Wolfskers
Zandwolfsmelk
Zinkviooltje
Zweedse kornoelje

Toelichting totstandkoming: stb-2021-22 Aanvullingsbesluit Natuur, blz. 131

"Een aantal soorten vraagt [...] aanvullende bescherming door middel van het landelijk verbieden van bepaalde schadelijke handelingen. Het gaat daarbij in het bijzonder om soorten die in Nederland in hun voortbestaan worden bedreigd en die daarom op de rode lijsten zijn geplaatst; deels ook soorten die vallen onder bijlage V bij de habitatrichtlijn, waarop artikel 14 van die richtlijn van toepassing is (zie paragraaf 3.2.2.1 van deze nota van toelichting). Ook gaat het - in het licht van hun intrinsieke waarde en de maatschappelijke opvattingen - om dieren die aanvullende bescherming vragen, ongeacht of het om bedreigde soorten gaat of niet. Voorheen voorzagen de artikelen 3.10 en 3.11 van de Wet natuurbescherming in deze aanvullende landelijke bescherming. Deze lijn wordt inhoudelijk ongewijzigd voortgezet onder de Omgevingswet."

Aanvullende opmerking:

In vergelijking met de lijst andere soorten in de bijlage van de Wet natuurbescherming, zijn drie soorten van de lijst geschrapt: Donker pimperlblauwtje, Grote vuurvlieder en Pimperlblauwtje. Deze zijn al beschermd volgens de Habitatrichtlijn, Bijlage IV en kunnen om die reden niet een soepelere, nationale beschermingsstatus krijgen.

VOGELS MET JAARROND BESCHERMDE NESTEN

Conform Ministerie van EZ en provincies N-Br, N-H, Z-H, Zld, Gld, Utr. Voor Flevoland, Limburg, Overijssel, Drenthe, Fryslân en Groningen, zie volgende pagina's.

Vogels jaarrond beschermde nesten

<i>soort</i>	<i>categorie</i>
Boomvalk	4
Buizerd	4
Gierzwaluw	2
Grote gele kwikstaart	3
Havik	4
Huismus	2
Kerkuil	3
Oehoe	3
Ooievaar	3
Ransuil	4
Roek	2
Slechtvalk	3
Sperwer	4
Steenuil	1
Wespendief	4
Zwarte wouw	4

Vogels met jaarrond beschermde nesten als er sprake is van ecologisch zwaarwegende redenen

<i>soort</i>	<i>categorie</i>
Blauwe reiger	5
Boerenzwaluw	5
Bonte vliegenvanger	5
Boomklever	5
Boomkruiper	5
Bosuil	5
Brilduiker	5
Draaihals	5
Eidereend	5
Ekster	5
Gekraagde roodstaart	5
Glanskop	5
Grauwe vliegenvanger	5
Groene specht	5
Grote bonte specht	5
Hop	5
Huiszwaluw	5
IJsvogel	5
Kleine bonte specht	5
Kleine vliegenvanger	5
Koolmees	5
Kortsnavelboomkruiper	5
Oeverzwaluw	5
Pimpelmees	5
Raaf	5
Ruigpootuil	5
Spreeuw	5
Tapuit	5
Torenavalk	5
Zeearend	5
Zwarte kraai	5
Zwarte mees	5
Zwarte roodstaart	5
Zwarte specht	5

uitleg:

- categorie 1:* Jaarrond gebruikte nesten (steenuil)
categorie 2: Zeer honkvaste koloniebroeders of afhankelijk bebouwing
categorie 3: Zeer honkvaste broeders of afhankelijk bebouwing (geen kolonie)
categorie 4: Vogels die ieder jaar terugkeren naar specifiek nest
categorie 5: Honkvaste broeders, maar voldoende flexibel

Vogels met jaarrond beschermde nesten Flevoland

Conform provinciale Beleidsregels Uitvoering Wet Natuurbescherming Flevoland 2016

Vogels jaarrond beschermde nesten

<i>Soort</i>	<i>categorie</i>
Boerenwaluw	3
Boomvalk	5a
Bosuil	4
Buizerd	5a
Gierzwaluw	2
Grote gele kwikstaart	3
Havik	5a
Huismus	2
Kerkuil 2	1
Oehoe	5a
Ooievaar 1	5a
Raaf	5a
Ransuil	4
Rode wouw	5a
Roek	2
Slechtvalk	3
Sperwer	5a
Steenuil	1
Torenavalk	3
Wespendief	5a
Zeearend	5a
Zwarte wouw	5a

Nesten van vogels die over voldoende flexibiliteit beschikken om zich elders te vestigen

<i>Soort</i>	<i>categorie</i>
Blauwe reiger	5b
Draaihals	5b
Groene specht	5b
Grote bonte specht	5b
Huiswaluw	5b
IJsvogel	5b
Kleine bonte specht	5b
Middelste bonte specht	5b
Oeverwaluw	5b
Spreeuw	5b
Tapuit	5b
Zwarte specht	5b

uitleg:

categorie 1:

Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.

categorie 2:

Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

categorie 3:

Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

categorie 4:

Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

categorie 5a:

In beginsel wel jaarrond beschermd, tenzij uit een ecologische beoordeling blijkt dat aantasting niet van invloed is op de lokale SvI van de soort, bijvoorbeeld omdat er voldoende geschikte uitwijkmogelijkheden zijn.

categorie 5b:

In beginsel niet jaarrond beschermd, tenzij door aantasting de lokale staat van instandhouding van de soort in het geding komt, bijvoorbeeld omdat er geen of onvoldoende geschikte uitwijkmogelijkheden zijn.

vervolg uitleg Flevoland

1) Ooievaar, wanneer een ooievaarsnest in een hoogspanningsmast vanwege werkzaamheden moet worden weggehaald of verplaatst, dan kan dat buiten de periode dat er eieren/jongen aanwezig zijn, zonder ontheffing. Er dient na uitvoering van de werkzaamheden een gelijk aantal vervangende (goed bereikbare) nesten in de hoogspanningsmast te worden aangeboden (van minimaal verge- lijkbare kwaliteit) binnen hetzelfde territorium.

2) Kerkuil, in het geval dat een kerkuilenkast binnen een erf wordt verplaatst buiten de periode dat er jongen aanwezig zijn, dan hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd, mits onder begeleiding van een deskundige.

Vogels met jaarrond beschermde nesten Limburg

Conform provinciale beleidsregels passieve soortenbescherming provincie Limburg

Vogels jaarrond beschermde nesten

<i>Soort</i>	<i>categorie</i>
Boerenwaluw	2
Boomvalk	3
Bosuil	2
Gierzwaluw	2
Grote gele kwikstaart	2
Havik	3
Huisbus	2
Huiswaluw	2
Kerkuil	1
Oehoe	1
Ooievaar	2
Raaf	3
Ransuil	3
Rode wouw	3
Roek	1
Slechtvalk	2
Steenuil	1
Torenvalk	3
Wespendief	3
Zwarte wouw	3

Vogels waarvan voldoende functioneel leefgebied aanwezig moet blijven

<i>Soort</i>	<i>categorie</i>
Bijeneter	4
Blauwe reiger	4
Buizerd	4
Draaihals	4
Grauwe klauwier	4
Grutto	4
IJsvogel	4
Kramsvogel	4
Kwartelkoning	4
Oeverwaluw	4
Paapje	4
Ringmus	4
Roerdomp	4
Sperwer	4
Spotvogel	4
Visdief	4
Wulp	4
Zomertortel	4
Zwarte specht	4

uitleg:

- categorie 1:* Jaarrond gebruikte nesten
categorie 2: Zeer plaatstrouwe broedvogel of afhankelijk bebouwing
categorie 3: Zeer plaatstrouwe broedvogel die ieder jaar terugkeert naar specifiek nest
categorie 4: Vogel dat jaarlijks terugkeert naar specifiek nest, maar voldoende flexibel om elders nieuw nest te bouwen. Echter, dusdanig kwetsbaar dat functionaliteit van leefgebied niet in het geding mag komen.

Vogels met jaarrond beschermde nesten Overijssel

Conform provinciale beleidsregels natuur provincie Overijssel

Vogels jaarrond beschermde nesten

<i>Soort</i>	<i>categorie</i>
Boerenwaluw	3
Boomvalk	4
Bosuil	3
Buizerd	4
Gierzwaluw	2
Grote gele kwikstaart	3
Havik	4
Huismus	2
Huiswaluw	2
Kerkuil	3
Oehoe	3
Ooievaar	3
Raaf	4
Ransuil	4
Roek	2
Slechtvalk	3
Sperwer	4
Steenuil	1
Torenvalk	4
Wespendief	4
Zeearend	4
Zwarte specht	3
Zwarte wouw	4

uitleg:

categorie 1:

Jaarrond gebruikte nesten

categorie 2:

Zeer plaatstrouwe koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden of afhankelijk van bebouwing of biotoop.

categorie 3:

Zeer plaatstrouwe broedvogel die ieder jaar terugkeert naar specifiek nest of afhankelijk is van bebouwing

categorie 4:

Vogels die jaarlijks terugkeert naar specifiek nest en die niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

categorie 5:

Nesten van vogels die over voldoende flexibiliteit beschikken om zich elders te vestigen. Echter, dusdanig kwetsbaar dat aangetoond moet worden dat er voldoende alternatieve leefomgeving in de omgeving aanwezig is om zich te kunnen vestigen.

Nesten van vogels die over voldoende flexibiliteit beschikken om zich elders te vestigen

<i>Soort</i>	<i>categorie</i>
Blauwe reiger	5
Bonte vliegenvanger	5
Boomklever	5
Boomkruiper	5
Draaihals	5
Gekraagde roodstaart	5
Glanskop	5
Grauwe vliegenvanger	5
Groene specht	5
Grote bonte specht	5
Grutto	5
IJsvogel	5
Kleine bonte specht	5
Kortsnavelboomkruiper	5
Middelste bonte specht	5
Oeverwaluw	5
Ringmus	5
Spreeuw	5
Tapuit	5
Tureluur	5
Veldleeuwerik	5
Wulp	5
Zomertortel	5
Zwarte mees	5
Zwarte roodstaart	5

Vogels met jaarrond beschermde nesten Drenthe

Conform Wijziging beleidsregels Wet natuurbescherming provincie Drenthe

Vogels jaarrond beschermde nesten

<i>Soort</i>	<i>categorie</i>
Aalscholver	2
Blauwe Reiger	2
Boomvalk	4
Bosuil	3
Draaihals	4
Gierzwaluw	2
Grote Gele Kwikstaart	3
Havik	4
Huismus	2
Huiszwaluw	2
Kerkuil	3
Oehoe	3
Raaf	3
Ransuil	4
Ringmus	2
Rode wouw	4
Roek	2
Slechtvalk	3
Sperwer	4
Stenuil	1
Wespendief	4
Zeearend	4
Zwarte Specht	3
Zwarte Stern	2
Zwarte Wouw	4

Nesten van vogels die over voldoende flexibiliteit beschikken om zich elders te vestigen

<i>Soort</i>	<i>categorie</i>
Bergeend	5
Boerenzwaluw	5
Buizerd	5
Gekraagde Roodstaart	5
Glanskop	5
IJsvogel	5
Kleine Bonte Specht	5
Kokmeeuw	5
Kraanvogel	5
Middelste Bonte Specht	5
Oeverzwaluw	5
Paapje	5
Ruigpootuil	5
Scholekster	5
Spreeuw	5
Torenavalk	5
Visdief	5
Wilde zwaan	5

uitleg:

categorie 1:

Nesten die behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.

categorie 2:

Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

categorie 3:

Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

categorie 4:

Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

categorie 5:

Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze soorten vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd.

Vogels met jaarrond beschermde nesten Fryslân

Conform Omgevingsverordening 2022 provincie Fryslân, Afd 5.6 en Bijlage 5.7

Vogels jaarrond beschermde nesten

<i>Soort</i>	<i>categorie</i>
Aalscholver	2
Blauwe Reiger	2
Boomvalk	4
Bosuil	3
Buizerd	4
Draaihals	4
Dwergstern	2
Gierzwaluw	2
Grote Gele Kwikstaart	3
Grote Stern	2
Grote Zilverreiger	2
Havik	4
Huismus	1
Huiszwaluw	2
IJsvogel	3
Kerkuil	1
Lepelaar	2
Noordse Stern	2
Oehoe	3
Ooievaar	3
Purperreiger	2
Raaf	3
Ransuil	4
Ringmus	2
Roek	2
Slechtvalk	3
Sperwer	4
Steenuil	1
Stormmeeuw	2
Torenvalk	3
Wespendief	4
Zeearend	4
Zwarte Specht	3
Zwarte Stern	2
Zwarte Wouw	4
Zwartkopmeeuw	2

uitleg:

categorie 1:

Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust-en verblijfplaats

categorie 2:

Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar

categorie 3:

Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar

Vogels met jaarrond beschermde nesten als er sprake is van ecologisch zwaarwegende redenen

<i>Soort</i>	<i>categorie</i>
Bergeend	5
Blauwe Kiekendief	5
Boerenzwaluw	5
Bontbekplevier	5
Eider	5
Gekraagde Roodstaart	5
Glanskop	5
Grote Mantelmeeuw	5
Grutto	5
Kleine Bonte Specht	5
Kleine Mantelmeeuw	5
Kokmeeuw	5
Kraanvogel	5
Middelste Bonte Specht	5
Oeverzwaluw	5
Paapje	5
Ruigpootuil	5
Scholekster	5
Spreeuw	5
Strandplevier	5
Visdief	5
Zilvermeeuw	5

vervolg uitleg Fryslân

- categorie 4:* Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen
- categorie 5:* Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, tenzij er sprake is van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Daarom omgevingscheck noodzakelijk.

Beleid vogels met jaarrond beschermde nesten Groningen

De provincie Groningen hanteert het beleid dat essentiële nesten functioneel niet weggenomen mogen worden. Als een vogel jaarlijks terugkeert naar hetzelfde nest, moet deze in staat blijven om zijn eerder verlaten nest weer te kunnen betrekken. Indien ecologisch wordt gemotiveerd dat een vogel in de directe omgeving geen andere nestgelegenheden heeft, wordt het nest beschouwd als essentieel en daarmee jaarrond beschermd. De provincie Groningen hanteert geen lijst van vogels met een jaarrond beschermd nest, maar erkent de lijsten van andere bevoegde gezagen als hulpmiddel om de essentie van een nest aan te kunnen tonen.

Overzicht algemene vrijstellingen soorten per bevoegd gezag

Op basis van door PS vastgestelde provinciale verordeningen en Or d.d. 14 februari 2024

Nederlandse Naam	Wetenschappelijke Naam	Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord-Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland	Ministerie N&S (art. 4.31 Or)
Zoogdieren														
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Bosmuis*	<i>Apodemus sylvaticus</i>	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>						√				√5		√	√
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	√	√	√	√	√	√	√			√	√	√	√
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>						√1							
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Haas	<i>Lepus europeus</i>	√	√	√	√		√	√	√	√	√5		√	√
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>						√				√5		√	√
Huisspitsmuis*	<i>Crocidura russula</i>	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√5		√	√
Molmuis	<i>Arvicola scherman</i>						√							
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>	√	√		√	√	√	√			√	√		√
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Steenmarter	<i>Martes foina</i>			√			√2							
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√		√
Veldmuis*	<i>Microtus arvalis</i>	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>					√	√				√5		√	√
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>							√						
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>	√	√	√		√	√	√	√	√	√	√	√	√
Amfibieën en reptielen														
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>						√3							
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>						√4							
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Middelste groene kikker / Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton esculentus</i>	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
wettelijke belangen:														
8.74l, lid 1, b, 6°	ikv RO en gebruik van gebieden	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
8.74l, lid 1, b, 9°	voorkomen onnodig lijden										√			
8.74l, lid 1, b, 10°	ikv bestendig beheer of onderhoud landbouw of bosbouw	√	√	√	√	√	√	√		√	√	√	√	√
8.74l, lid 1, b, 11°	ikv bestendig beheer of onderhoud overig	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
8.74l, lid 1, b, 12°	ikv bestendig beheer of onderhoud landsch kwaliteiten bepaald gebied	√	√	√	√		√	√		√	√	√	√	
(geldt alleen voor vrijgestelde amfibieën) ikv bescherming wilde flora, fauna & habitats, en onderzoek & onderwijs										√				
schadelijke handelingen:														
art. 11.54, lid 1, onder a Bal	doden	√**		√**		√**					√**	√	√	√
art. 11.54, lid 1, onder a Bal	vangen	√**	√	√**	√**	√**	√	√	√**	√	√	√	√	√
art. 11.54, lid 1, onder b Bal	beschadigen of vernielen vaste voortplantings- of rustplaatsen	√	√	√**	√	√	√	√	√**	√	√	√	√	√

Legenda:

√ soort is vrijgesteld

* voor deze soorten daarnaast uitzondering in/op gebouwen en bijbehorende erven art. 11.54, lid 2, onder a Bal

** de vrijstelling is verleend onder specifieke voorwaarden. Doden is niet altijd voor iedere soort toegestaan. Vangen mag vaak alleen met toegestane middelen. Ga naar de betreffende verordening of regeling voor meer informatie.

- 1 de vrijstelling geldt in de periode maart- april en juli tot en met november
- 2 de vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met februari
- 3 de vrijstelling geldt in de periode juli, augustus en september
- 4 de vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met 15 oktober
- 5 de vrijstelling vervalt per 1 september 2024

Opmerking bij Friesland: Er gelden allerlei aanvullende voorschriften aan de vrijstelling mbt doden, vangen, vrijlaten en beschadigen of vernielen van verblijfplaatsen.

Vrijstelling Huismus, Kerkuil, Steenuil en Steenmarter bij asbestsanering provincie Gelderland

Artikel 4.8 (aanwijzing vergunningvrij geval: asbestsanering): Bij asbestsanering geldt voor genoemde soorten een vrijstelling van de vergunningplicht. In de bijlage Voorwaarden vergunningvrije flora-en fauna-activiteit asbestsanering verbindt de provincie een aantal voorwaarden aan het vergunningvrij uitvoeren van de asbestsanering. Dit om het risico op aantasting van de instandhouding van de soort te beperken. Naast deze voorwaarden moet ook de zorgplicht, genoemd in artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving, altijd in acht worden genomen.

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt niet voor het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten en rustplaatsen, het opzettelijk wegnemen van nesten van de **huismus**, **kerkuil** of **steenuil** of het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de **steenmarter** als:

- a. dit gebeurt bij vervanging van asbesthoudende dakplaten door asbestvrije dakplaten van een ander bouwwerk dan een woning; en
- b. dit gebeurt in overeenstemming met de voorwaarden in bijlage Voorwaarden vergunningvrije flora-en fauna-activiteit asbestsanering.

voorwaarden:

Algemene voorwaarden

Periode: 31 augustus tot 15 maart

Gebied: buiten de bebouwde kom

Bijzondere voorwaarden

Bijzondere voorwaarde	Soort	Uitwerking bijzondere voorwaarde
activiteit	huismus kerkuil steenuil steenmarter	- de activiteit wordt per dak binnen vijf aaneengesloten dagen uitgevoerd; - tijdens vorst worden geen activiteiten uitgevoerd die kunnen leiden tot beschadigen of vernielen van nesten of verblijfplaatsen; - de constructie van het bouwwerk inclusief betimmering en boeiboorden blijft ongemoeid; - na afloop van de activiteit is de locatie waarop het nest of de vaste verblijfplaats was gemaakt weer geschikt en toegankelijk voor de soort; - de activiteit vindt plaats in de periode 31 augustus tot en met 15 maart en op het moment dat jongen of eieren niet in het nest aanwezig zijn.
inventarisatie	huismus kerkuil steenuil steenmarter	- de initiatiefnemer laat gelijktijdig met de asbestinventarisatie door een deskundige een inventarisatie van aanwezige soorten uitvoeren; - de inventarisatie van aanwezige soorten wordt beschikbaar gesteld aan het bevoegd gezag door het toe te voegen als bijlage bij de melding van de asbestinventarisatie; - de activiteit wordt binnen één jaar na de inventarisatie uitgevoerd.
ecologische begeleiding	kerkuil steenuil	- als blijkt dat een uilennest aanwezig is, wordt de uitvoering begeleid door een deskundig ecooloog of de plaatselijke uilenwerkgroep.
vervangende nestgelegenheid	kerkuil steenuil	- per aanwezig nest dat wordt vernield, beschadigd of weggenomen, stelt de initiatiefnemer voor start van de uitvoering minstens twee vervangende nestgelegenheden beschikbaar in de vorm van een nestkasten.
vervangende nestgelegenheid	huismus	- per aanwezig nest dat wordt vernield, beschadigd of weggenomen, stelt de initiatiefnemer voor start van de uitvoering minstens één vervangende nestgelegenheid beschikbaar in de vorm van een nestkast en nestmateriaal.
vervangende nestgelegenheid	steenmarter	- per aanwezige vaste voortplantingsplaats of rustplaats die beschadigd of vernield wordt, stelt de initiatiefnemer na afloop van de activiteit vergelijkbaar nestmateriaal beschikbaar.

Vrijstelling Huismus, Kerkuil, Steenuil, Boommarter en Steenmarter bij asbestsanering provincie Utrecht

Let op! Geldt vanaf 1 maart 2024

Artikel 6.43 (Vrijstelling soorten in verband met asbestsanering): In de toelichting op het artikel is aangegeven dat deze vrijstelling gericht is op het wegnemen van de administratieve lasten zonder daarbij af te doen aan de belangen van de beschermde soorten en de wettelijke vereisten. De voorwaarden zijn in Bijlage XX opgenomen. Het rapport met onderbouwing vrijstellingsregeling, asbestdaksaneringen, zal worden gepubliceerd op de website van de provincie.

Het verbod bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, in samenhang met artikel 11.37, eerste lid, aanhef en onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving en artikel 11.54, eerste lid, aanhef en onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten waardoor van de vogelsoorten **huismus, kerkuil en steenuil** opzettelijk nesten en rustplaatsen worden vernield of beschadigd dan wel opzettelijk nesten worden weggenomen, of van de diersoorten **steenmarter en boommarter** opzettelijk vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen worden beschadigd of vernield, geldt niet indien:

- a. de te verrichten flora- en fauna-activiteit het vervangen van asbesthoudende dakplaten door asbestvrije dakplaten op een ander bouwwerk dan een woning binnen Landelijk gebied betreft;
- b. aan de voorwaarden opgenomen in de Bijlage XX Vrijstelling soorten in verband met asbestsanering bij deze verordening is voldaan.

Bijlage XX Vrijstelling soorten in verband met asbestsanering

Deze bijlage bevat de voorwaarden als bedoeld in artikel 6.43, onder b, van de verordening. Aan deze voorwaarden moet, naast de overige in artikel 6.43, aanhef en onder a, genoemde voorwaarden, volledig worden voldaan om de in het artikel beschreven activiteit vergunningvrij te kunnen verrichten.

Voorwaarden betreffende de voorbereiding van de werkzaamheden:

1. initiatiefnemer laat, gelijktijdig met de voor dit soort werkzaamheden wettelijk verplichte asbestinventarisatie, door een deskundige een inventarisatie van de aanwezige soorten uitvoeren;
2. deze inventarisatie wordt, als bijlage bij de asbestinventarisatie, aan het bevoegd gezag ter beschikking gesteld;
3. de activiteit wordt binnen één jaar na de inventarisatie uitgevoerd in verband met de vereiste actualiteit van de inventarisatiegegevens.

Voorwaarden betreffende vervangende nestgelegenheid, voortplantings- of rustplaats:

1. per aanwezig nest van de kerkuil of steenuil dat door de werkzaamheden wordt vernield, beschadigd of weggenomen, stelt de initiatiefnemer in ieder geval drie maanden voor de start van de uitvoering minstens twee vervangende nestgelegenheden beschikbaar in de vorm van nestkasten;
2. per aanwezig nest van de huismus dat door de werkzaamheden wordt vernield, beschadigd of weggenomen, stelt de initiatiefnemer in ieder geval drie maanden voor de start van de uitvoering minstens twee vervangende nestgelegenheden beschikbaar in de vorm van een nestkast en nestmateriaal;
3. per aanwezige vaste voortplantingsplaats of rustplaats van de steenmarter of boommarter die door de werkzaamheden wordt vernield of beschadigd stelt de initiatiefnemer na afloop van de werkzaamheden in de directe omgeving van het andere bouwwerk waarvan de asbesthoudende dakplaten worden vervangen, vergelijkbaar nestmateriaal beschikbaar.

Voorwaarden betreffende de werkzaamheden voor het vervangen van de asbesthoudende dakplaten:

1. de werkzaamheden voor het vervangen van de asbesthoudende dakplaten vinden plaats in de periode van 31 augustus tot 15 maart, niet tijdens de vorst en op het moment dat jongen of eieren niet in het nest aanwezig zijn;
2. de werkzaamheden laten de constructie van het bouwwerk inclusief betimmering en boeiboorden ongemoeid;
3. de werkzaamheden worden per dak binnen vijf aaneengesloten dagen uitgevoerd;
4. als uit de inventarisatie of in de periode daarna blijkt dat er een nest van de kerkuil of steenuil aanwezig is, worden de werkzaamheden begeleid door een deskundig ecooloog of de plaatselijke uilenwerkgroep;
5. na afloop van de werkzaamheden is de locatie waarop het nest of de vaste verblijfplaats van de huismus, kerkuil, steenuil, steenmarter of boommarter was gemaakt, weer op dezelfde wijze geschikt en toegankelijk als vóór het uitvoeren van de werkzaamheden.

Soorten specifieke zorgplicht Flora- en fauna-activiteiten

In het Bal zijn meerdere specifieke zorgplichten opgenomen, waaronder in artikel 11.27 dat toeziet op de specifieke zorgplicht voor onder meer flora- en fauna-activiteiten (daarnaast ook voor andere activiteiten, genoemd in artikel 11.22, lid 1, onder b t/m g, zoals het handelen conform een faunabeheerplan, uitoefening jacht, etc.). In het eerste lid is een vergelijkbare zorgplicht opgenomen als onder de algemene zorgplicht, namelijk dat degene die een flora- en fauna-activiteit verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben:

1. alle maatregelen neemt die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te **voorkomen**;
2. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te **beperken of ongedaan te maken**;
3. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die **activiteit achterwege te laten** voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

In het tweede lid van artikel 11.27 Bal wordt de invulling van de specifieke zorgplicht voor Flora- en fauna-activiteiten nader uitgewerkt. Hierin staat dat de plicht 'in ieder geval' (dus een niet-limitatieve opsomming) inhoudt dat wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid van bepaalde soorten en voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats. Verwezen wordt naar de volgende soorten (**blauw onderstreept zijn weblinks naar de specifieke soortenlijsten**):

- van nature in Nederland in het wild levende vogelsoorten, genoemd in [bijlage I](#) bij de vogelrichtlijn, en [niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, tweede lid, van die richtlijn](#);
- van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen [II](#), [IV](#) en [V](#) bij de habitatrichtlijn;
- dieren of planten van soorten, genoemd in [bijlage IX](#) (de nationaal beschermde soorten) of in de [rode lijsten, bedoeld in artikel 2.19, vijfde lid, onder a, onder 3° Ow](#).

Als deze aanwijzingen er zijn, moet worden vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten. Zijn nadelige gevolgen niet uit te sluiten, dan wordt gevraagd om na te gaan welke nadelige gevolgen kunnen optreden en *passende preventieve maatregelen* te nemen, de activiteit te staken, of, als dat niet kan, *passende herstelmaatregelen te nemen*. Verder wordt er ook gevraagd om tijdens en na het verrichten van de activiteit na te gaan of de getroffen passende preventieve maatregelen de beoogde effecten hebben.

De zorgplicht geldt altijd voor alle in het wild levende soorten, ongeacht een eventueel van toepassing zijnde vrijstelling, gedragscode of vergunning. De zorgplicht voor soorten is bovendien niet beperkt tot de dieren en planten zelf, maar ook tot de directe leefomgeving van de soorten. Dat betreft voor dieren de foerageergebieden, rust en vaste verblijfplaatsen en plaatsen voor het grootbrengen van de jongen.

Voor meer informatie over de algemene zorgplicht en de specifieke zorgplicht Flora- en fauna-activiteiten, lees dan het artikel '[Voorstel invulling specifieke zorgplicht FF-activiteiten Ow](#)'.